

Hegyeshalom Nagyközség ötéves parkosítási és közterületfejlesztési programja (2020-2024)

Összeállította: Mészáros Tibor Önkormányzati képviselő

Az ötéves parkosítási programtervezet az önkormányzat 2014-ben elfogadott parkosítási és közterületfejlesztési programjának szerves folytatása, az új elemek mellett tartalmazza az előző időszakban már tervezett, de még meg nem valósított parkosításokat.

Tükrözi a közterületek és zöldfelületek állapotában, a településrendezési tervben, a ciklusprogramban, az önkormányzat céljaiban és lehetőségeiben az előző négy év alatt előállt változásokat.

A jelen állapotból kiindulva megfogalmazza az aktuális feladatokat, az elérendő célokat és jövőképet.

Számba veszi az előző önkormányzati ciklusban megvalósult fejlesztéseket, kijelöli az új célterületeket, azok funkcióit. Leírja a parkosítási programot és hozzárendeli a megvalósításhoz szükséges feladatokat és ütemezési tervet.

Az előző ciklusban (2014-19) megvalósult parkosítások és közterületfejlesztések rövid áttekintése

Az elmúlt négy évben az előző időszakokhoz hasonlóan nagy léptékű közterületfejlesztések történtek, sok régóta vágyott, nagy volumenű tervünket is megvalósíthattuk főleg saját forrásból.

A ciklus indulásakor **2014-ben** Leader pályázattal a **Községháza melletti tér, a parkoló és a Búcsútér teljes felújítását** és parkosítását végeztük el, melynek során 450 db díszcserjét, évelő díszfűvet, 6 fát és 1200 m²-nyi fűvet telepítették. 300 m²-nyi szegélyezett díszburkolat és 480 m² parkolóburkolat is készült. Térbútorok: asztalok és padok, valamint kerékpártárolók kerültek kihelyezésre. Ugyanebben az évben **Felújítottuk a József Attila szobort övező** szegélyes virágágyásokat, új esztétikus díszburkolatot építettünk és a padokat is kicseréltük.

2015-ben megkezdtuk a fő utcai rózságyás átalakítását és felújítását. A kiszedett rózsatövek a bölcsőde előtti és a József Attila szobor melletti ágyásba kerültek. A József Attila szobor melletti parkban díszcserjéket telepítettünk.

2017-ben újratelepítettük a fő téri körágyást évelő virágokkal, csepegtető öntözőrendszerrel. A Fő utca páros oldalán a Községházától a Gyógyszertárig gömbkoronájú fákat telepítettünk.

2018-ban A temető melletti pusztuló tujasort újratelepítettük ellenálló Leyland ciprusokkal. A temető előtt térburkolatos parkolót és járdát építettünk. Megkezdődött az evangélikus templom udvarának rendezése a kerítés elbontásával és tereprendezeéssel.

2019-ben az evangélikus templom udvarát parkosított közterületté alakítottuk át saját forrásból. Ennek keretében szegélyezett térköves járdákat és murvás parkolósávot építettünk, öntözőrendszerrel ellátott gyepet és rózsás, évelős virágágyásokat alakítottunk ki, az út mellett hársfákat telepítettünk, padokat helyeztünk ki. **A József Attila szobornál a virágágyásokat öntözőrendszerrel láttuk el** és évelő virágokat, rózsákat telepítettünk kavicstakarással. **Lakossági faültetési akciót indítottunk**, a jelentkezők 45 db gömbkoronájú fát ültettek az ingatlanok elé. A községi telephelyen az új temetőkerítés mellett 20 db Leyland ciprust és 10 db nyírfát telepítettünk. Platánfát ültettünk a temetővel szembeni új parkoló sarkára. Temető Damjanich utcai oldalán az új kerítés mellett talajterítés és tereprendezeés után új gyepet telepítettünk.

2020 tavaszán a temető előtti parkolók szegélyeit rendeztük, gömbkőriseket és díszfűveket telepítettünk. A lakossági faültetési programban 50 darab sorfa került kiosztásra.

Megkezdődött a Juliska liget felújítása, bozótirtással, tereprendezeéssel és füvesítéssel. Temető belső részei tereprendezeésen és füvesítésen estek át, új járdaszakasz épült. Az új

sportöltöző megépítésével egy ütemben a pálya és környéke is megújult. A gyept felújították, új kerítés és lelátó készült. Az előregedett nyárfákat kivágták, több helyen tereprendezést végeztek.

Visszatekintés és a jelen állapot értékelése

Az önkormányzatiság kezdete 1990 óta sokat változott településképp, a legtöbb parkosítási és közterületfejlesztési tervünk nagyrészt megvalósult, de közben új lehetőségek és tervek is születtek. A korábban elhanyagolt, funkció nélküli közterületek mára teljesen átalakultak. Gondozott és a falu lakosai, közösségei által használt, ünnepeknek, falunapoknak helyet adó, a településképet jelentősen meghatározó területekké váltak: pl. Juliskaliget, Szigethy Attila tér, Stettini Horgásztó és Szabadidőpark, Aradi Vértanúk Emléktére, Szolnoki utcai játszótér, Milleniumi Emléktér és Zászlópark, József A. szobor környéke, Evangélikus templom udvara stb. (1.sz. melléklet)

A 2002-2010 közötti időszakban a parkosítási és közterületfejlesztési programjainkban a meglévő településközpontokban a parkok felújítására, funkcióbővítésükre, szegélyterületeinek rendezésére, a virágos felületek növelésére és az utcafásításra helyeztük a hangsúlyt. Ebből következően jelöltük ki célterületnek a Fő teret és Búcsú teret, a Damjanich János és Kertalja utcát, a Fő utcát és más kisebb közterületeket, intézményudvarokat. Ezen időszak elején készült el a **szolnoki utcai játszótér**, a végén pályázati támogatással a **Községháza előtti parkot** és a burkolatait újítottuk fel.

2010-2014-es ciklust a fő utca fásításával indítottuk, majd több sikeres pályázat megvalósítása kezdődött el. A **fő utcai kerékpársávok kiépítésével** egyidejűleg térkövezett parkolók és gépkocsibejárók létesültek, amelyeket **cserjeszegélyekkel és sorfásítással** egészítettek ki. A településen átvezető főút szegélye a közútkezelő hanyagsága miatt korábban többször mutatott kritikus állapotot, ez sajnos azóta sem javult. A kerékpársáv pályázat részeként térburkolatos parkolók, járdák és virágágyások újultak meg a Katolikus és Evangélikus templom előtt. Kiemelkedő jelentőséggel bír a **Fő téri parkoló burkolatának felújítása, a Községháza melletti rész és a Búcsú tér parkosítása, díszburkolása**. Ezek együtt sokat javítottak településközpont látványán. Az utóbbi terület piactér funkciót is kapott. A **József Attila tér felújításával** a Fő utcán új díszter alakult ki.

A 2014-2019-es ciklusban a parkosítások gondozásának színvonalát jelentősen emeltük az új munkaszervezet (Községgazdálkodási Kft.) segítségével. Folytattuk az utcai sorfák és örökzöldek cseréjét, és újakat is telepítettünk a megújult temetőkerítés mellett. **Korszerű öntözőrendszerrel ellátott virágágyásokat telepítettünk a Fő téren, az Evangélikus templomnál és a József Attila szobornál**. A tervektől eltérően nem jött létre a Kertalja utcai sétány, de sikerült **az Evangélikus templom udvarát és környezetét teljesen megújítani és az épülethez illő impozáns, mintaszerűen parkosított közteret hoztunk létre**, ami illeszkedik az Aradi vértanúk emlékére.

Megkezdtük a szomszédos Juliskaliget szegélyterületeinek parkosítását is, ezzel Hegyeshalom legnagyobb egybefüggő fás zöldfelülete is megújul és új funkciókkal bővül. A közterületi virágosítás területén számottevő változást jelent az **öntözőrendszerrel ellátott virágos felületek jelentős növekedése**. A Fő utcára helyeztük át a régi Borostyán vendéglő kallódó virágedényeit. A község több pontján kihelyezett virágládákat mind beültettük. A lakossági szerepvállalást ösztönözni próbáltuk virágpalánták biztosításával.

A **közterületi faültetések folytatódtak**, a Fő utcára koncentráltan. Körültekintően eljárva, tervszerűen választottuk ki a funkciónak és a helynek megfelelő fajokat és formákat, elkerülve

ezzel a későbbi problémákat. Elindítottuk a lakossági faültetési programunkat, ami nagyon sikeres lett, ezt folytatni kívánjuk. ahogy a légvezetékbe nőtt idősebb fák cseréjét is úgy, hogy lehetőleg alacsonyabb termetű vagy gömbkoronájú fajtákat használjunk a telepítéseknél.

Összességében elmondható, hogy **Hegyeshalom Nagyközség közterületeinek állapota folyamatosan, az elmúlt négy évben pedig újra látványosan javult** az önkormányzati tevékenység és **az önerős fejlesztések** eredményeképpen. A településkép javításához és fenntartásához az ingatlantulajdonosok, vállalkozások és a civil szervezetek önkéntes tevékenysége is hozzájárult. Az önkormányzatnak a Községgazdálkodási Kft. munkaszervezete által sikerült javítani a parkosított és füves területek gondozottsági színvonalán. Elhanyagolt, gyomos, parlagfüves közterületek aránya minimális és inkább néhány ingatlantulajdonos és vállalat mulasztásának tudható be. A legnagyobb változás a Fő téren és az evangélikus templom környékén tapasztalható.

A parkosítási program alapelvei:

- Esztétikus, korszerű, **könnyen fenntartható és gondo**zható zöldterületek kialakítása szisztematikus, szakszerűen tervezett és végrehajtott növénytelepítéssel.
- A **gondozás színvonalának megtartása** nagyobb odafigyeléssel, hatékony és korszerű technológiák használatával.

A parkosítási program legfontosabb céljai:

- A **élhető település kialakítása**, helyi mikroklíma javítása.
- A településkép és turisztikai vonzerő további javítása, a virágos felületekkel.
- A közterületek további szépítése, használhatóságuk (rekreáció, sport) javítása.
- Az intenzív használatnak kitett területek esztétikus és környezetbarát burkolása.

A négyéves parkosítási program célterületei

1. Juliskaliget szegélyterületeinek felújítása, funkcióbővítése
2. Kertalja utca és a hozzá csatlakozó területek fejlesztése
3. Parkok, intézményudvarok felújítása
4. Utcai fák, fasorok telepítése és cseréje

A célterületek funkcióinak meghatározása és parkosítási programja

Juliskaliget szegélyterületeinek felújítása, funkcióbővítése

A 2020 tavaszán megkezdődtek a munkálatok az aljnövényzet ritkításával, a szegélyek kitakarításával, tisztások kialakításával. Ezt követték a gépi munkák, terepegyengetéssel, földterítéssel és árkolással, végül elvégeztük a finom tereprendezést és a füvesítést is. Az őszi időszakban az Aradi vértanúk útja melletti szegélybe hársfasort telepítünk és közvilágítási lámpákat helyezünk el. A Hegyeshalmi Természetbarát Egyesülettel együttműködve egy pihenőhelyet alakítunk ki a park bejárata mellett, ahol pályázati forrásból fedett pavilon és tűzrakó hely lesz kialakítva, padokat, szemétygyűjtőket helyezünk el. Világítást és áramvételi helyet is tervezünk. A kerékpárút közelsége miatt kerékpáros pihenőhelyként is funkcionálhat.

Az evangélikus templom udvarából kialakított díszter, az Aradi vértanúk emléktére és a felújított Juliskaliget szegély Hegyeshalom legszebb és leggondozottabb összefüggő zöldfelülete lesz, ami egyesíti magában az esztétikai, rekreációs, turisztikai és klímajavító funkciókat is.

Kertalja utca és a hozzá csatlakozó területek

A Kertalja utca a Fő utcával párhuzamos terület, amely a Kossuth L. utcától az Ady Endre utcáig tart. Érinti a Búcsú teret, az Óvoda konyha előtti teret és a Temető előtti teret. Ahogy a neve mutatja régebben itt húzódott a telkeket átszelő út a pajtasorral.

A település szerkezete azóta megváltozott és a telekvégek egy részén már lakóházak állnak, gondozott utcafronttal. A község legszélesebb útként használt közterülete a Búcsú tértől a Temetőkőzig tartó szakaszon kiöblösödik. Egy a részén még fátlan, erősen széljárta a terület. A temető előtti részen már több sor- és árnyékoló fát telepítettünk.

A Kertalja utca kellően széles ahhoz, hogy a Kossuth L. utcától a Búcsútér érintésével a Temetőkőzig **fasorral szegélyezett gyalogos sétányt** alakítsunk ki. A fásítás és a sétány jelentősen javítaná a mikroklímát és a településképet, a rekreációs funkción túl megoldaná a gyalogos közlekedést is.

A Búcsútéren az új társasházakat kiszolgáló, térköves parkolókat alakítottak ki, és a tervezett járdaszakaszt is megépítették. A klíma javítása miatt az **árnyékoló fásítást** is el kell végezni. A Búcsútérrel szemben az Óvoda konyha épület előtti teret is felújítanánk. Innen lesz az új bölcsőde bejárata is, ezért további parkolókat kell kialakítani.

Parkok, intézményudvarok felújítása

Régebben telepített parkjaink és intézményudvaraink egy része már megérett a kisebb vagy nagyobb felújításra az elgyomosodás, növénypusztulás, kiöregedés vagy a funkcióváltozás miatt.

A **Tornacsarnok előtti park** részleges felújítása: élősövény cseréje, az előregedett nyírfák cseréje, gyepfelújítás, új virágágyás kialakítása.

Az **Községháza melletti park** átalakítása: csepegtető öntözőrendszeres évelős-cserjés virágágyások kialakítása, gyepfelújítás, öntözőrendszer kiépítésével.

Az **Egészségház melletti park:** kiszáradt növények eltávolítása, növénycserék és pótlások.

Új bölcsődeudvar: földterítés, gyepesítés, árnyékoló fák ültetése

Futballpálya: Gyeptelepítés, kivágott fák cseréje, árnyékoló fásítás.

A **Kossuth L. utcai kápolna** parkfelújítása, örökzöldek ültetése.

Kisebb parkfelújítások: Mozdony és környéke, Katolikus templom környéke, Iskolaudvar, Árpád utcai játszótér, Stettini-tó stb.

Utcai fák, fasorok telepítése és cseréje

- A kiszáradt vagy kivágott fákat is pótolni kell, megfelelő méretű és lehetőleg gömbkoronájú fákkal, hogy a légvezetékek alatt elférjenek. A parkolók mellett és ahol lehet hosszú életű, magasra nöövő, nagy árnyékot adó fákat (pl. Platán, Hárs) kell telepíteni.
- Új fasort telepítése (nyárfák klónok vagy Turkesztáni szil) a Nyárfás utcában.

- A Damjanich János utcán sorfák telepítése a még fátlan szakaszokon, a temető kerítés mellett Leyland ciprusokat ültetése, ezzel a temető körül örökzöld szegély alakulna ki.
- Az utcafásítás ösztönzésére a lakossági faültetési program keretében minden évben ötven darab gömbkoronájú fát osztunk ki, amit az ingatlanok elé ültetnek.
- Csatlakozunk az országos faültetési akciókhoz.

A parkosítási munkák ütemezése

1. A Juliskaliget szegélyterületeinek felújítása

2020-ban:

- az aljnövényzet ritkítása, a szegélyek kitakarítása, tisztások kialakítása. Gépi munkák: terepegyengetés, földterítés és árkolás. Tereprendezés és a füvesítés. Aradi vértanúk útja melletti szegélybe hársfásor telepítése, közvilágítási hálózat és lámpák elhelyezése.

2021-ben:

- a pihenőhely kialakítása: fedett pavilon és tűzrakóhely építése, padok és szemégyűjtők kihelyezése, világítás és áramvételi hely kialakítása.

2. A Kertalja utca és hozzá csatlakozó területek

2020-ban:

- A Búcsútéri járda szakasz és parkolók megépítése.
- A csapadékvíz elvezetés megoldása.
- Árnyékoló fák ültetése
- A járda tervek elkészítése.

2021-ben:

- Az óvoda konyha előtti tér parkosításának és burkolatainak felújítása.
- A bölcsődei parkoló megépítése

2022-ben:

- Gyalogos sétány megépítése a Búcsútértől a temető bejáratáig

2023-ban:

- A Kossuth L. utcától a Búcsútérig tartó járdaszakasz megépítése
- A sétány nyomvonala mellett fasor telepítése.

2024-ben:

- A temetőköz melletti járdaszakasz megépítése.
- Fasor telepítése a járda mellé.

3. Parkok, intézményudvarok felújítása

2021-ben:

- A Tornacsarnok előtti park részleges felújítása: élősövény cseréje, az előregedett nyírfák cseréje, gyepfelújítás, új virágágyás kialakítása.
- Az Egészségház melletti park: kiszáradt növények eltávolítása, növénycserék és pótlások.
- Stettini-tó melletti felnőtt tornapálya környékének füvesítése, árnyékoló fák ültetése.

2022-ben:

- Az Községháza melletti park átalakítása: csepegtető öntözőrendszeres évelős-cserjés virágágyások kialakítása, gyepfelújítás, öntözőrendszer kiépítésével.
- Új bölcsődeudvar : földterítés, gyepesítés, árnyékoló fák ültetése

2023-ban:

- A Kossuth L. utcai kápolna újraköszövése, örökzöldek ültetése.
- Kisebb parkfelújítások: Iskolaudvar, Árpád utcai játszótér.

2024-ben:

- Kisebb parkfelújítások: Mozdony és környéke, Katolikus templom környéke.

4. Utcai fák, fasorok telepítésének ütemterve:

2020-ban:

- Fasor telepítése a Juliskaliget szegélyébe
- Fák telepítése a Bányai sporttelep területén.
- Kipusztult fák cseréje

2021-ben:

- A lakossági faültetési akció folytatása (50 db fa)
- Fák ültetése az árpád utcai játszótérre
- Fák ültetése a futballpálya környékén
- Leyland ciprusok ültetése a temetőkerítés mellé (Damjanich J.u.)

2022-ben:

- Sorfák telepítése a nyárfás utcába.
- A lakossági faültetési akció folytatása (50 db fa)
- Utcai fák cseréje a Fő u.121-131 között.

2023-ban:

- Utcai fák pótlása, telepítése.
- A lakossági faültetési akció folytatása (50 db fa)

2024-ben:

- Lakossági faültetési program folytatása

Melléklet: Hegyeshalom területén 1990 óta megvalósult parkosítások